

UHONOROWALIŚMY DEPOZYTARIUSZY NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Posted on 17 października 2025

16 października 2025 r. w Sali Koncertowej Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego odbyła się uroczystość poświęcona ochronie i promocji polskiego dziedzictwa kulturowego – wręczenie decyzji o wpisie na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

W wydarzeniu wzięli udział depozytariusze tradycji, którzy od lat pielęgnują zwyczaje, obrzędy, rzemiosła i praktyki przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Ministra kultury i dziedzictwa narodowego Marta Cienkowska podkreśliła, że to dzięki ludziom, którzy z pasją i oddaniem przekazują tradycje, zwyczaje, język i rzemiosło, nasze dziedzictwo nie ginie, lecz rozkwita w nowych kontekstach.

„Każdy z wpisów na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego to opowieść o ludziach, miejscach i wartościach. Opowieść o wspólnotce, która wciąż potrafi działać razem, przekazywać dalej swoje umiejętności i wierzyć, że tradycja jest źródłem siły, a nie ciężarem przeszłości. W imieniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego składamy wyrazy uznania wszystkim strażnikom żywego dziedzictwa – depozytariuszom pamięci, tożsamości i kreatywności polskiej kultury” – dodała szefowa resortu kultury.

Dyrektorka NID Marlena Happach zaznaczyła, że te żywe tradycje, które kształtowały się przez wieki, sprawiają, że nasze codzienne życie ma głębszy sens.

„Budują w nas poczucie, że gdzieś należymy i wiemy, kim jesteśmy. Pokazują nam, jak szanować to, co było przed nami, ale też udowadniają, że dziedzictwo to nie jest coś zamkniętego pod szkłem w muzeum – to coś, co naprawdę żyje razem z nami i dzięki nam” – dodała.

W wydarzeniu uczestniczyli również przewodniczący Polskiego Komitetu ds. UNESCO prof. Michał Kleiber, dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN Jakub Makowski, dyrektor Programu 2 Polskiego Radia Piotr Kędziorek, członkowie Rady ds. dziedzictwa niematerialnego na czele z przewodniczącą prof. Katarzyną Smyk oraz przedstawiciele instytucji kultury.

Podczas Uroczystości **Medalami „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”** uhonorowani zostali:

Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” – prof. Piotr Dahlig, muzykolog, etnomuzykolog i badacz kultury tradycyjnej, związany z Instytutem Muzykologii Wydziału Nauk o Kulturze i Sztuce Uniwersytetu Warszawskiego. W ramach swoich badań rejestrował pieśni, muzykę instrumentalną, wywiady z muzykami ludowymi oraz przedstawienia teatrów wiejskich. Zgromadził ponad 20 tys. nagrań, stanowiących wyjątkowe archiwum polskiego dziedzictwa muzycznego.

Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” – Romana Agnel, tancerka, choreografka i historyczka sztuki. Założycielka oraz dyrektorka jedynej w Polsce Baletu Dworskiego „Cracovia Danza”. Od wielu lat zajmuje się rekonstrukcją polskich tańców narodowych i dawnych tańców dworskich z całej Europy, ze szczególnym uwzględnieniem tańców epoki Renesansu i Baroku.

Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” – Tomasz Nowak, etnomuzykolog i etnochoreolog, doktor habilitowany nauk o sztuce i profesor Uniwersytetu Warszawskiego. Jako badacz, dokumentalista i popularyzator zajmuje się muzyką tradycyjną oraz tańcem Polaków z Wileńszczyzny, Żytomierszczyzny, polskich Karpat, Podkarpacia, Podlasia i Mazowsza. Bada również dzieje oraz formy polskich tańców narodowych i ludowych, popularyzując wiedzę o ich znaczeniu kulturowym.

Odnakami „Zasłużony dla Kultury Polskiej” odznaczeni zostali:

Beata Syzdół – tkaczka i twórczyni ludowa, kontynuatorka tradycji świętokrzyskiego tkactwa, prezeska „Świętokrzyskich Tkaczek”. Realizuje projekty „Urok Pasiaka”, „Bodzentyńskie Tkaczki” i „Utkanie wspomnienia”, prowadząc warsztaty i pokazy tkackie. Posiada własną pracownię i kolekcję tkanin, angażując rodzinę w ochronę dziedzictwa.

Ewa Sumlińska – twórczyni ludowa i instruktorka związana z SOK w Komprachcicach, założycielka pracowni „Tempera”. Specjalizuje się w malowaniu porcelany i kroszonce, prowadząc warsztaty i projekty edukacyjne, m.in. „FolkLove”. Współpracuje z Muzeum Wsi Opolskiej, ożywiając tradycje regionu.

Ewa Szpila – koronczarka i instruktorka, członkini OIDFA, współorganizatorka Międzynarodowego Festiwalu Koronki Klockowej. Prowadzi warsztaty w Polsce i Europie, a jej prace zdobywają liczne nagrody. Jako Mistrz Tradycji łączy rzemiosło z edukacją, dbając o ciągłość bobowskiej koronki.

Grażyna Konopka – hafciarka i działaczka społeczna, strażniczka tradycji Hazów. Kieruje zespołem „Wisieloki” i stowarzyszeniem, organizując warsztaty i widowiska obrzędowe. Współtworzyła „Katalog haftów Hazów” i przyczyniła się do wpisu tradycji na Krajową listę NDK.

Halina Witkowska – mistrzyni haftu białokurpiowskiego i plastyki obrzędowej, prezeska stowarzyszenia „Puszcza Biała – Moja Mała Ojczyzna”. Współtworzy Kuźnię Kurpiowską w Pniewie, prowadząc warsztaty i lekcje muzealne. Laureatka nagrody im. Oskara Kolberga, popularyzuje kulturę Kurpiów Białych.

Józef Lewkowicz – artysta ludowy, mistrz drzeworytu płazowskiego i rzeźby bruśnieńskiej. Odtworzył technikę drzeworytniczą, współtworząc Drzeworytnię płazowską. Jego prace znajdują się w muzeach, a działalność trafiła do Krajowego rejestru dobrych praktyk NDK.

Katarzyna Rucka-Ryś – etnolożka, prezeska Towarzystwa Przyjaciół Muzeum „Na Grapie” w Jaworzynce. Inicjuje warsztaty i Dni Rzemiosła, wspierając wpis wyplatania z korzeni świerkowych na Krajową listę NDK. Jej projekty integrują społeczność i chronią tradycje beskidzkie.

Łukasz Ruch – regionalista, gawędziarz i propagator gwary warmińskiej. Współautor „Słownika gwary warmińskiej” i organizator konkursu „Po naszymu. Po warnijsku”. Laureat ogólnopolskich nagród, ożywia pejzaż językowy Warmii i inspiruje młode pokolenie.

Małgorzata Bołka – mistrzyni haftu i zdobnictwa pałuckiego, członkini STL. Tworzy pająki, bukiety i kropidła, prezentowane w muzeach i na wystawach. Prowadzi koło rękodzieła w Szubinie, ucząc kolejne pokolenia pałuckiej tradycji.

Mirosław Delost – historyk, muzyk i animator kultury Górali Czadeckich. Organizuje Bukowińskie Kolędowania, gromadzi archiwalia i uczy tańców czadeckich. Jego działalność integruje społeczność i utrwala elementy dziedzictwa niematerialnego.

Zofia Dragan – regionalistka i instruktorka zespołu Nowe Lotko z Bukówca Górnego. Autorka tekstów gwarowych, scenariuszy i współautorka słownika gwary bukowieckiej. Laureatka nagrody im. Kolberga, od lat promuje kulturę i gwarę regionu.

Przemysław Ficek - z wykształcenia architekt, z powołania folklorysta, z zamiłowania multiinstrumentalista i budowniczy instrumentów ludowych. Od wielu lat kształci młode pokolenie beskidzkich muzyków w grze na dudach, heligonkach i instrumentach pasterskich.

Alina Dębowska-Jankiewicz – antropolożka i etnolożka, muzealniczka, animatorka kultury, miłośniczka rękodzieła ludowego, realizatorka projektów promujących dziedzictwo kulturowe Podlasia. Dzięki działaniom edukacyjnym: warsztatom, wystawom, wykładom i projektom badawczym przywróciła pamięć o podlaskim ręczniku obrzędowym.

Podczas wydarzenia decyzje o wpisie na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego otrzymało 31 tradycji:

- Tradycje Górali Czadeckich
- Wesele Górali Bukowińskich
- Kultura toruńskiego piernika
- Pokłony feretronów podczas pielgrzymek na Kalwarię Wejherowską
- Sobótka w Jastarni
- Umiejętność wykonywania pająków ze słomy, papieru i bibuły na Lubelszczyźnie

- Chodzenie po szczodrokach w Karczmiskach
- Tradycja wykonywania pisanek batikowych na Lubelszczyźnie
- Wykonywanie krywulek łemkowskich według tradycji z Komańczy i okolic
- Zabawkarstwo drewniane ośrodka Łączna - Ostojów
- Wycinankarstwo świętokrzyskie
- Tradycje tkackie Bodzentyna i okolic
- Warszawska Pielgrzymka Piesza na Jasną Górę
- Tradycja wykonywania palm wielkanocnych Kurpiów Puszczy Zielonej
- Oklejanka kurpiowska z Puszczy Białej
- Tradycja wykonywania ozdób świątecznych z opłatka w Dolinie Liwca
- Tradycja kwestowania na Cmentarzu Stare Powązki w Warszawie jako element obchodów Dnia Wszystkich Świętych oraz Dnia Zadusznego
- Procesja Bożego Ciała w Myszyńcu
- Tradycje kulturowe regionu opoczyńskiego
- Hafciarstwo i haft sieradzki
- Pochód inauguracyjny Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Tradycyjne malarstwo Zalipia i Powiśla Dąbrowskiego
- Święto Ogniove w Żorach
- Pochód Gwarkowski w Tarnowskich Górach
- Obchody Dnia Hutnika i tradycje hutnicze
- Wiślańskie kołędowanie pod oknami
- Procesja z figurami podczas odpustu św. Rocha w Dobrzeniu Wielkim
- Rucznik/ruszynek – bielski ręcznik obrzędowy
- Tradycje kulturowe Hazów/Chazów

- Tradycje Wigilii Bożego Narodzenia w Polsce
- Hafciarstwo pałuckie

Wręczone zostały także decyzje o wpisie do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

- Festiwal Folklorystyczny „Limanowska Słaza”
- Konkurs „Palma Kurpiowska” w Łysych
- Amatorski Zespół Teatralny z Rozmierzy

Obecnie na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajduje się 116 wpisów, a w Krajowym rejestrze dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego – 16 inicjatyw.

Więcej o niematerialnym przeczytasz na stronie: [Niematerialne dziedzictwo kulturowe | NID](#)

Uroczystość była okazją do uhonorowania depozytariuszy tradycji, którzy swoją działalnością budują mosty międzypokoleniowe, umacniają wspólnoty lokalne i nadają żywemu dziedzictwu współczesny wymiar.

Tradycyjne brzmienia towarzyszyły uroczystości dzięki występom dwóch wyjątkowych zespołów, które swoją muzyką i śpiewem doskonale oddały ducha celebrowanego dziedzictwa.

Kapela Romana Wojciechowskiego – jedna z najwyżej cenionych i najdłużej działających kapel w województwie łódzkim, która powstała w 2002 roku i do dziś występuje w niezmiennym składzie: Roman Wojciechowski (skrzypce), Radosław Biniek (harmonia trzyczęłdowa) oraz Tadeusz Sil (bęben ze stalką). Kapela wiernie oddaje tradycyjną muzykę regionu opoczyńskiego i rawsko-opoczyńskiego, słynąc z mistrzowskiego wykonania oberków „śpiewanych”, bogatego repertuaru, płynności i temperamentu gry.

Męska Grupa Śpiewacza z Czarni – strażnicy dawnych tradycji Kurpiowszczyzny, należący do Kurpiowskiego Zespołu Folklorystycznego "Carniacy" z Czarni, który w tym roku obchodzi jubileusz 90-lecia. Grupa powstała w 2002 roku i działa w niezmiennym, pięcioosobowym składzie: Krzysztof Szydlik, Cezary Kuczyński, Waldemar Warych, Marian Samsel oraz Witold Kuczyński. Ich śpiew to żywa kontynuacja kurpiowskiego dziedzictwa – w repertuarze mają pieśni leśne, polne, weselne, nabożne, pasyjne i pogrzebowe, które wykonują w archaicznym stylu.

Oba zespoły swoimi występami podkreśliły bogactwo i różnorodność polskiego niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Scenę zdobiły barwne palmy kurpiowskie, w których kwiaty z bibuły odgrywają główną rolę. Te misternie wykonane kompozycje przygotowały twórczynie ludowe z Kurpiów Zielonych – Elżbieta Prusaczyk oraz jej córka Małgorzata Szkodzińska.

Uroczystość zorganizowana przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z Programem 2 Polskiego Radia.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Polski Komitet ds. UNESCO. Patronami medialnymi są: TVP Kultura oraz Radiowe Centrum Kultury Ludowej.

Dyrektorka NID Marlena Happach podczas uroczystości wręczenia decyzji o wpisie na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz Krajowy rejestr dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, fot. Bartek Dębowski / Kreatyw! Media

Ministra kultury i dziedzictwa narodowego Marta Cienkowska podczas uroczystości wręczenia decyzji o wpisie na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz Krajowy rejestr dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

Uroczystość wręczenia decyzji o wpisie na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz Krajowy rejestr dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media